

Evrusvæðið réttir úr kútnum

Fjárfestar eru á ný að öðlast traust á evrusvæðinu. Nýleg könnun meðal tæplega átta hundruð fjárfesta sýndi að þeir telja nú evrusvæðið komið yfir það versta í efnahagsferiðleikum sínum. Það er í samræmi við æ fleiri teikn um að evrusvæðið sé að rétta úr kútnum. Skammtímatölur eru allar í rétta átt. Í upphafi árs lýsti Christine Lagarde, forstjóri AGS, því yfir að Portúgal væri komið á beinu brautina. Írland er á jákvæðri leið sem allir þekkja. Á Ítalíu er bankakerfið á mun traustari grunni en menn töldu. Traust forysta Marios Monti, fráfarandi forsætisráðherra, hefur komið fjöttri á skuldir ítalska ríkisins. Þó hafa mest kaflaskil orðið í Grikklandsfárinu, sem misserum saman var notað til að spá kafsinglingu evrunnar. Annað varð uppi. Föst viðspyrna Grikkja með einbeitri liðsemð Evrópusambandsins leiddi til að fyrir skömmu hækkuðu matsfyrirtæki lánshæfismat Grikklands um heila sex flokka. Nýjasta hagspá Evrópusambandsins undirstríkar þetta með því að spá efnahagsbata á þessu og næsta ári. Duttu svo dauðar lýs úr hári margra þegar Morgunblaðið birti frétt um að nú sæi fyrir endann á erfiðleikum evrusvæðisins. Blaðið hefur þó með aðdáunarverðri reglusemi spád yfirvofandi andláti evrunnar – ef ekki í þessari viku, þá örugglega hinn næstu.

Evrann hefur styrkt

Í kjölfar alþjóðlegu fjármálakreppunnar, sem náði hámarki haustið 2008, stigu aðildarríki Evrópusambandsins harða glímu við margvíslega erfiðleika. Þá mátti að nokkru rekja til inngróinna veikleika í reglu- og stofnanaumgjörð evrusvæðisins. Duldist þó fáum að stór hluti vandans lá í langvarandi agaleysi í opinberum fjármálum ýmissa evruríkja. Evrusvæðið hefur því fyrst og fremst glímt við ríkisfjármála- og bankakreppu í sumum aðildarríkjum. En evruríkin eiga hins vegar ekki við gjaldeyris- eða gjaldmiðilskreppu að stríða. Þannig hefur evran sem gjaldmiðill haldið styrk sínum á alþjóðlegum gjaldeyris- mörkuðum frá því fjármálakreppan skall á og löngu fyrr. Í lok ágúst síðastliðins, löngu eftir að kreppan hófst, var gengi hennar 6,5% hærra en gengi Bandaríkjadals. Það er verulega hærra en þau 4% sem evran

EVRRAN

Össur Skarphéðinsson
utanríkisráðherra

hefur að meðaltali verið sterkari en Bandaríkjadalur frá því hún kom í heiminn árið 1999. Frá upphafi evrusamstarfsins hefur Seðlabanka Evrópu jafnframt tekist í meginatriðum að halda verðbólgu markmiði sínu. Greiðslukerfi evrunnar hefur jafnan verið traust og engin fjármagnshöft þurft á viðskipti með evrur frá því að fjármálakreppan skall á.

Aðgerðir ESB

Í kjölfar fjármálakreppunnar hafa aðildarríki Evrópusambandsins, framkvæmdastjórnin og Seðlabanka Evrópu gripið til margvíslegra aðgerða til að treysta regluverk sitt og styðja umgjörð efnahagsmála. Þannig hefur nú verið búið um eftirlit með fjárlagagerð aðildarríkjanna með hætti sem dregur úr líkum á því að ríkin samþykki óábyrg fjárlög. Þar er þó í engu tekið vald af þjóðþingum aðildarríkjanna, sem munu taka lokaákvörðun um fjárlögin eins og verið hefur.

Samhliða hafa verið samþykktar reglugerðir sem treysta eftirlit með opinberum fjármálum og fela í sér að viðurlögum verði beitt ef viðmið í ríkisfjármálum verða ekki virt. Evruríkin hafa auk þess samþykkt þrenns konar sáttmála sem eiga að stuðla að aga í ríkisfjármálum, efla samkeppnishæfni og auka hagvöxt, fjárfestingar og atvinnu. Jafnframt hefur verið komið á varanlegum stöðugleikisjóði, ESM, sem hefur það hlutverk að veita lán til ríkja í efnahagsferiðleikum. Sá sjóður fær heimild til að lána bönkum á evrusvæðinu beint, án þess að fara gegnum fjárlög viðkomandi ríkja. Þannig hækka ríkisskuldur ekki við lánveitingar til banka úr sjóðnum, og því ristur upp sá vítahringur sem lán aðildarríkjanna til bankakerfisins settu áður skuldastöðu viðkomandi ríkja í. Síðast en ekki síst náðist samkomulag í desember síðastliðnum um stofnun sameiginlegs bankaeftirlits á evrusvæðinu. Hið sameiginlega eftirlit verður framkvæmt af Seðlabanka Evrópu og mun ná til stærstu banka evrusvæðisins. Eftirlitið er liður í stofnun sérstaks bankabandalags, en það mun auk þess fela í sér sameiginlegt regluverk um skilanevndir og uppgjör gjaldbrota og sameiginlegan innstæðutryggingasjóð.

Vöxtur og jákvæð teikn

Þessar einbeittu aðgerðir eru

→ Með umsókn sinni um aðild að Evrópusambandinu og upptöku evru er því langt í frá að Ísland væri á leið í „brennandi hús“.

þegar farnar að hafa jákvæð áhrif. Í nýjustu hagspá Evrópusambandsins kemur fram að landsframleiðsla á evrusvæðinu muni aukast um 1,4% á næsta ári. Þar er um talsverðan viðsnúning að ræða frá síðasta ári, þegar landsframleiðslan á evrusvæðinu dróst saman um 0,4%. Spáin telur að hagvöxtur verði jákvæður í öllum evruríkjunum á næsta ári, nema Kýpur. Hún greinir frá því að eftirspurn sé þegar farin að aukast, samkeppnisstaða fyrirtækja hafi styrkst og útflutningur fari vaxandi, samhliða auknum alþjóðavíðskiptum. Þá hafi dregið úr efnahagslegu ójafnvægi og fjármálakerfið búi við meiri stöðugleika og minni óvissu en áður.

Skýr afleiðing þessarar jákvæðu þróunar hefur birst í því að skuldatryggingaálag flestra evruríkja hefur lækkað verulega að undanförun. Þegar matsfyrirtækið Standard & Poor's hækkaði lánshæfismat Grikklands um heila sex flokka í desember síðastliðnum fylgdi með því að hækkanin væri til vitnis um góðan árangur grískra stjórnvalda við að innleiða nauðsynlegar efnahagsumbætur, sem og endurnýjað traust fjárfesta til evrusvæðisins.

Staða Íslands

Með umsókn sinni um aðild að Evrópusambandinu og upptöku evru er því langt í frá að Ísland væri á leið í „brennandi hús“. Þvert á móti hefur þátttaka Íslands í Efnahags- og myntbandalagi Evrópu með sameiginlegum gjaldmiðli aldrei verið brýnni en nú. Hún færir okkur aga, eftirlit og stuðning við hagstjórn sem við þurfum sárlega á að halda. Um leið fæst stöðugleiki í peningamálum, sem ætíð hefur skort hér á landi. Þátttaka í myntbandalagi með sameiginlegum gjaldmiðli mun þar að auki færa með sér umtalsverðan efnahagslegan ávinning í formi lægri vaxta, lægra verðlags og minni verðbólgu. Reynsla annarra smáþjóða sýnir að um leið munu fjárfestingar aukast samfara auknum útflutningi og hagvexti.

Hafi erfiðleikar á evrusvæðinu einhvern tíma verið rök gegn umsókn um aðild að Evrópusambandinu eru þau rök haldlaus í dag.